

POSUDEK *DIPLOMOVÉ* PRÁCE

Typ posudku: *oponent práce*

Autorka práce: **Barbora Rendlová**

Název práce: **Rodinné prostředí a konzumace alkoholu u mladistvých**

Vedoucí práce: **PhDr. Ing Petr Soukup**

Oponent: **Doc. Milan Tuček, CSc.**

Navržené hodnocení: *velmi dobře*

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Cíle práce jsou zřetelně formulovány a jsou naplněny v té míře, jak to umožnila nadstandardní analýza dat převzatých z výzkumu konzumace alkoholu a drog mezi mládeží (mezinárodní projekt ESPAD) doplněná polostrukturovanými hloubkovými rozhovory s desítkou dospívajících.

2. Opírá se autorka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Autorka se opírá o rozsáhlou literaturu, využívá jak české, tak cizojazyčné prameny.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Vhodnost použitých dat metod je předmětem kritických poznámek v následujícím bodě. Co se týče použitých metod, autorka prokázala formálně dobrou znalost výpočetních postupů vícerozměrných statistických metod, schopnost jejich přiměřené a názorné prezentace v analytickém textu, který není zbytečně zahlcen daty.

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autorka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Kvalita argumentů je podmíněna kvalitou dat z převzatého výzkumu, který autorka zpracovává. Z hlediska rozsahu vyšetřeného souboru a jeho reprezentativy za danou kohortu dospívajících je nepochybně projekt ESPAD více než vyhovující. Problém spatřuji v možnostech dat pro naplnění záměru práce zjistit vliv rodinného prostředí. Myslím, že není možné vydávat kombinaci stupně dosaženého vzdělání rodičů a hodnocení chudá – bohatá rodina za ekvivalent socioekonomického statusu, že nelze nahradit výchovu, socializaci v rodině několika málo otázkami zjišťující emoční podporu, určování pravidel a znalostmi, kam děti večer chodí.

I samotná analýza vyvolává několik otázek.

-Jsou vhodná typologie na základě faktorových skóre (situace spojované s konzumací, styl výchovy), které přirozeně vedou k rovnoměrnému zastoupení konstruovaných typů a následně

k určitému popisu reality. Postrádám zde informaci o rozložení vstupních proměnných. Pokud mají výrazně nerovnoměrné rozložení, pak se typologie míjí s realitou.

-Interpretace regresních modelů, které vyčerpávají 8, resp 4 % variance závisle proměnné nepovažuji za smysluplné ani v tom omezení, jak autorka uvádí. U regresních modelů mám ještě pochybnosti o vhodnosti převedení nezávislých znaků na „dummy variables“

-Nemyslím si, že je vhodně překódováno vzdělání rodičů: uchovat odděleně základní vzdělání (je zastoupeno minimálně) a sloučit vyučení a maturitu do jedné kategorie považuji za neporozumění vzdělanostní diferenciaci v naší společnosti. To, že tak činí ISCED, nepovažuji za dostatečný argument.

5. Jsou v práci autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Ano.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Úroveň odkazového aparátu je na vyšší standardu. Práce je napsaná sice úsporným způsobem, avšak formulačně velice přesně.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

Ne.

8. Námetky na diskuzi při obhajobě práce.

-Má rodinné prostředí opravdu zásadní vliv na alkoholismus dospívajících. Nemá větší vliv vrstevnická skupina, určité subkultury mládeže, mediální sféra. Jak vysvětlíte alkoholismus dětí z tzv. lepších rodin?

-Jaké hypotézy (navíc) Vám vyplynuly z Vašich polostrukturovaných rozhovorů?

Celkové hodnocení práce:

Teoretická část je telegrafická, ale i tak představuje řadu konceptů, které se v analytické části nikterak nemohou využít vzhledem k tomu, že datový soubor ESPAD potřebné informace neposkytuje. Vlastnímu alkoholismu (požívání alkoholu je podrobně v datech výzkumu zmapováno) je věnován v teorii jediný odstavec. Je překvapivé, že autoři výzkumu ESPAD 2007 se neinspirovali třeba schématem na str. 13. Diplomantka si tuto omezenost dat z ESPADu, podle mne, nedostatečně reflektuje a snaží se z dat získat informace, které tam zkrátka téměř chybějí (rodinné prostředí, status rodičů, výchova, socializace – viz připomínky výše). Doplnění kvantitativního výzkumu vlastním výzkumem provedeným kvalitativní metodologií by bylo ještě více přínosné, kdyby autorka opravdu a nejen deklarativně provedla jejich mix. To znamená, aby bylo jasně řečeno, jak z analýzy dat ESPADu vyplynuly otázky pro polostrukturovaný rozhovor, jak a proč byl vzorek dotázaných cíleně vybrán (zde např. nerozumím, proč vzorek se nesoustředí na rozdíl chlapci dívky, proč vypadli žáci základních škol).

Práci doporučuji k obhajobě. I přes řadu námitek spojených s adekvátností dat a s některými postupy analýzy, jde o dobře napsaný analytický text. Navrhuji hodnocení velmi dobře.

Datum: 18.1.2013

Podpis: